

Városi akupunktúra a „globális dél” nagyvárosaiban

Urbanizálódó városok kihívásai és megoldásai

„Creativity starts when you cut a zero from your budget”

Jaime Lerner

Kun Kristóf

Konzulens: Dr. Szabó Árpád DLA

Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem

Építészmérnöki kar

2023. 11. 02.

Tartalomjegyzék

BEVEZETÉS	3
GLOBALIS DÉL	5
GLOBALIS ÉSZAK	6
NYILVÁNOS TEREK JELENTŐSÉGEI.....	7
ZÖLD INFRASTRUKTÚRA MINT A VÁROSI AKUPUNKTÚRA ESZKÖZE	9
KÖZÖSSÉGI ÖSSZEFOGÁS EGY UTCÁÉRT	11
VÁROSI AKUPUNKTÚRÁK HÁLÓZATA.....	13
CURITIBA	15
WARWICK JUNCTION, ÚJRAPROGRAMOZÁS OKOSAN	17
ÖSSZEFOGLALÁS.....	20
Internetes források:.....	22
Kép és ábrajegyzék.....	23

BEVEZETÉS

Az akupunktúra bizonyos meghatározott pontok, területek mechanikus ingerlése a testen, amely a több ezer éves hagyományos kínai orvoslás egyik szakterületeként ismert. Olyan alternatív orvosi beavatkozás, mely az emberi test adott csomópontjaira helyez nyomás, ezáltal enyhítve vagy megszüntetve a fájdalmat.

A városi akupunktúra ugyanezt az elvet alkalmazza a városszövet csomópontjain. Olyan beavatkozások összességéről beszélhetünk, melyek a város méretéhez képest kis léptékűek, de nagy hatásokkal bírnak és igyekeznek "meggyógyítani", helyreállítani a városokban kialakult problémás szituációkat.

1. kép

A dolgozatom célja sorra venni ezen módszer kiemelkedő példáit és megannyi lehetőségét, valamint azt vizsgálni, hogy miként formálta és formálja a városi tereket és közösségeket mind a mai napig. Elsősorban az ún. globális dél nagyvárosaira koncentrálok, melyek kevés erőforrással rendelkeznek, mégis képesek létrehozni olyan változtatásokat, amik újraprogramozzák és élhetőbbé teszik a lakóközösségeket, városrészeket, sőt akár komplett városokat.

Az urbanizáció megállíthatatlan növekedésével ezek az apró projektek egyre nagyobb hangsúlyt kapnak. Nagy hatással vannak szociális hálózatokra, az emberek mentális és testi egészségére, valamint a biztonságérzetük növelésére.

A városi akupunktúra olyan tervezési megközelítés, amely helyi szinten támogatja a városrehabilitációt és azt az elképzelést, hogy a közterületi beavatkozásoknak nem kell átfogónak és költségesnek lenniük ahhoz, hogy jelentős átalakító hatást fejtsenek ki. A megközelítés egy olyan adaptálható keretet jelent a városmegújításhoz, ahol erősen – sokszor területileg is – fókuszált és célzott kezdeményezések segítik az elhanyagolt terek regenerálódását, a városi stratégiák alkalmazását vagy a város társadalmi infrastruktúrájának megszilárdítását. Másként fogalmazva a célja a nyilvános terek regenerálása hiperlokális beavatkozásokkal.

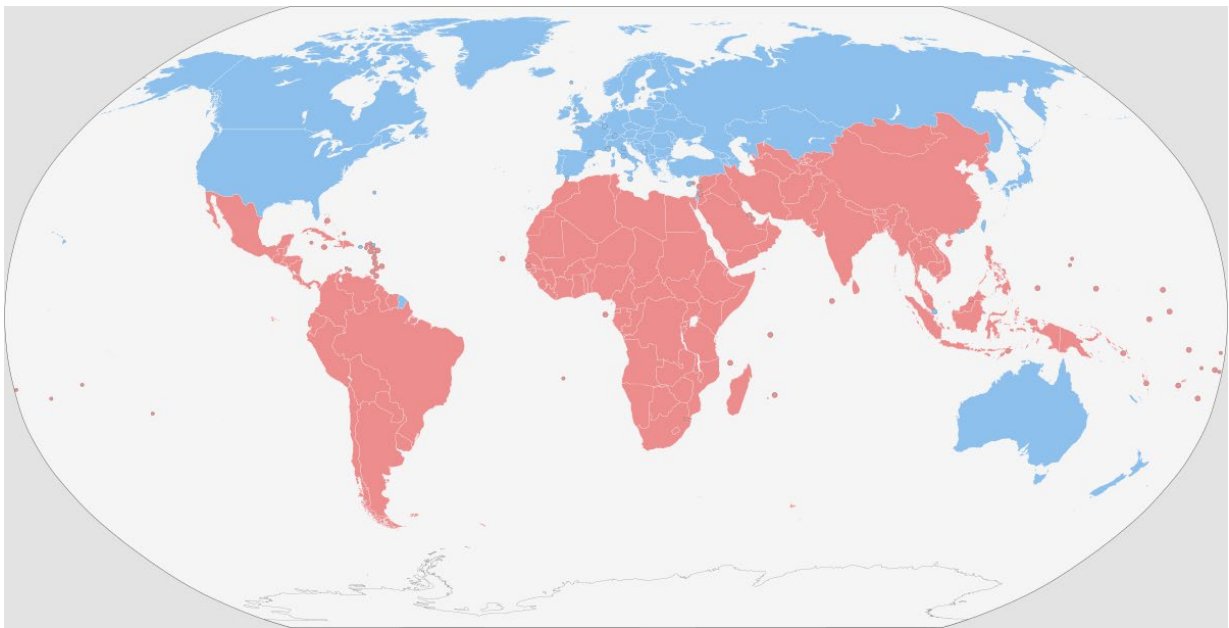
Milyen problémákkal kell szembenézniük a globális dél városainak, és azokra milyen válaszokat adhat az akupunktúra mint megközelítésmód a városi beavatkozások legkisebb méretével? Megvalósult projekteken keresztül mutatom be azokat a folyamatokat, melyek megváltoztatták egy-egy város mindennapjait és jelentős hatást eredményeztek az élhetőség tekintetében.

Kutatásom során arra is törekszem, hogy megismerjem és megértsem azon városok és emberek stratégiáit, akik kevés pénzből, kevés erőforrásból hozzák ki a legtöbbet. Végző célom az, hogy megfogalmazzam, hogy mi, itt Magyarországon, mit tanulhatunk és ültethetünk át a gyakorlatba a fenti megközelítésmódból a nagyvárosaink megújítása kapcsán.

A kis léptékű közterületi beavatkozások a nagyszabású átalakítások csökkenő igényét vetítik előre.

GLOBÁLIS DÉL

A globális dél alatt általában azokat az országokat vagy országok egyes területeit értjük, amelyek nagy mértékben lemaradtak a nyugat fejlődéséhez képest. Habár a területek túlnyomó része a bolygó déli féltékére esik, mégsem lehet pontos földrajzi országhatárok közé behatárolni őket, inkább azon területek összességét jelentik, ahol a kulturális, gazdasági, és jogi értelemben nincs megfelelően kialakult keretrendszer.

2. kép

Jellemző a hirtelen népességnövekedés, ami miatt a szociális rétegek közötti szakadék is gyakran megnő. A városok nem minden esetben tudnak lépést tartani a nagy embertömeggel, sok helyen alakulnak ki nyomornegyedek és a város többi részéről masszívan elhatárolódott kerületek. A munkásosztály leszakadása, a szegénység, a tömegközlekedés túlterheltsége és hiánya mind-mind csak mélyíti a problémát. Az elmaradott területeken nagy mértékben nő az illegális tevékenységek száma, a közbiztonság romlik, mely a közösségekre negatív hatást gyakorol morálisan és mentálisan is.

A globális déli területek sokszor küzdenek az informális város problémájával is: a nagy népességnövekedés hatására az emberek nagyvárosokba költözése beindul, a kisvárosok már nem tudnak több munkahelyet és lakhatási lehetőséget létrehozni így az emberek a nagyvárosokba menekülnek a megélhetést nyújtó környezet reményében. Azonban a

nagyvárosok nincsenek felkészülve a több százezres vagy akár milliós embertömegek fogadására, így arra kényszerülnek, hogy a létező területi jogszabályokat figyelmen kívül hagyják és tudatos tervezés és fejlesztés nélkül próbálják megoldani a helyzetet például hatalmas méretű lakótelepek létrehozásával.

Jellemző az is, hogy jobbra elégtelen infrastrukturális körülmények uralkodnak a területen, kevés a nyersanyag és a terület is. A helyzetet gyakran a megfelelő keretek hiánya, a gyenge politikai akarat és a nyilvános szerepvállaláshoz szükséges eszközök hiánya nehezíti.

A sok nehézség ellenére ezeken a területeken dinamikus urbanizáció zajlott és zajlik. Folyamatos és növekvő igény mutatkozik a városok tömegközlekedésének, infrastruktúrájának fejlesztésére és a lakónegyedek növelésére, valamint új munkahelyek megteremtésére. A kutatás során meglepődve tapasztaltam, hogy milyen sok olyan ország van, amely a hidegháború alatt még harmadik világbéli országnak számított, mára azonban olyan fejlődésen mentek keresztül, hogy a korábban említett problémák nagy részét nem csak javítani tudták, de egyenesen a világ leggyorsabban fejlődő országai közé küzdötték fel magukat, mint például Taiwan.

Olyan kicsi és nagy fejlesztéseket kezdenek alkalmazni, amik pozitív hatással vannak a társadalmakra és az együtt élő közösségekre. Adaptálódni és fejlődni képesek. Az urbanizáció következő lépcsőfokát jelenthetik az általuk alkalmazott városfejlesztési eszközök.

GLOBÁLIS ÉSZAK

A globális észak a dél ellentéte, valamint minden olyan terület és nagy gazdasági központ beletartozik, amit ma fejlődőnek nevezünk. olyan gazdag és erős régiókat foglal magában, mint Észak-Amerika, Európa és Ausztrália.

Ezt a fogalmat Emmanuel Wallerstein alkotta meg, hogy leírjon egy globális kapitalista rendszert, amely az országokat a magra (fejlődő északra), félperifériára és perifériákra (lemaradott délre) osztja fel, elsősorban gazdasági részvételük alapján.

Azonban a nyugat sem tökéletes, rengeteg olyan urbanizációs eszközre lenne szüksége, amit a déli területeken már eredményesen alkalmaztak. Nyugaton a városok és városszövet habár sokkal jobban tervezett, mégis rengeteg terület kezd elhanyagolttá válni. A barnamezős beruházások jelentik az egyik legnagyobb problémát, elhanyagolásuk és lassú amortizációjuk miatt sok a kihasználatlan lehetőség.

Az erőforrások folyamatos, mérték nélküli felélése és ezeknek hosszútávon gyakorolt hatása is a nyugati fogyasztói társadalom egyre jelentősebb problémája: az erőforrások hiánya miatt ugyanis a városfejlesztések egyre szűkebb keretek közé szorúlnak. Ilyen esetekben elengedhetetlen a költséghatékony beavatkozások előtérbe helyezése és a közösségek összefogása. Azonban nyugaton ez is egyre nehezebb, a szociális hálók lazulása, sorvadása miatt, a közösségi aktivitás és tettekeszség csökkenő tendenciát mutat.

Mind nyugaton mind délen rengeteg a megoldandó probléma és a megválaszolásra váró kérdés. A dolgozatban bemutatott kis beavatkozások jó válaszlehetőséget rejtnek magukban a legtöbb felsorolt nehézségre.

Mindenekelőtt azonban azt kell tisztázni, hogy a városszövet nyilvános elemei milyen jelentőséggel bírnak az emberek aktivitását és közérzetét tekintve.

NYILVÁNOS TEREK JELENTŐSÉGEI

A közterületek pozitívan hozzájárulnak a városok kulturális identitásának megtartásához, gazdasági, és politikai funkcióinak meghatározásához és a társadalom építéséhez. A köztér az az elem, amely egy hely státuszát jelzi, függetlenül attól, hogy tervezett vagy sem.

A globális déli országokban figyelemreméltó növekedés tapasztalható azon nagyvárosok számában, amelyeknek sikerült a köztereket a városfejlesztés kulcsfontosságú eszközeként használniuk. A közterületeket alapvetően a mobilitás megreformálására, egyes szolgáltatásokhoz való egyszerű hozzáférés javítására, a környezet biztonságosabbá tételére, a gazdasági tevékenységek és befektetések ösztönzésére, a városi megújulás és befogadás elősegítésére, illetve a történelmi és kulturális értékek megőrzésére használták fel.

3. kép

A minőségi közterek javítják az emberek egészségét azáltal, hogy lehetőséget biztosítanak a fizikai aktivitásra és a játékra, vonzóbbá teszik a sétát, csökkentik a stresszt és megnyugtató környezetet biztosítanak. A köztér az emberek szociális életének elengedhetetlen része, már egészen gyerekkortól fogva ezekben a terekben

ismerkedünk és tartjuk a közeli kapcsolatainkat. A digitális platformok megváltoztatták az emberek szociális szokásait, de a nyilvános terek jelentőségét nem szorították ki, sőt manapság még nagyobb igény is van rájuk.

Az emberek biztonságérzetét is növeli egy kellemes kivitelezésű, megfelelő világítással ellátott közterület. A globális délen a bűnözéstől és az erőszaktól való félelem például gyakran megakadályozza a gyermekeket, fiatalokat és időseket a parkok, terek és utcák használatában.

A gyorsan növekvő és erőforrásszegény városok közterületi stratégiáinak prioritása a közterületek egyenlőtlenség-csökkentő potenciáljának növelés a város legkevésbé felszerelt negyedeire összpontosítva.

A kis beruházások előnye, hogy a minőségi közterületek többszörös megtérülést biztosítanak a városoknak. Erősíti a társadalmi szövetet, a gazdasági lehetőségek biztosításával és a polgárok jólétének növelésével.

ZÖLD INFRASTRUKTÚRA MINT A VÁROSI AKUPUNKTÚRA ESZKÖZE

4. kép

mint 1,3 millióan élnek ott. A népességnövekedés miatt a város nagy mértékű fejlesztésekre szorult, aminek a következménye az lett, hogy több millió fa elpusztult. A felmérések alapján a lakossága 2030-ra átlépheti a 2 millió főt. Ez annak a veszélyét hordozza magában, hogy a városi terjeszkedés behatol a városon kívüli erdős dombos félszigetre.

Afrika nyugati csücskén fekszik Sierra Leone. Legnagyobb kikötő- és egyben fővárosa Freetown. 1821-ben Freetown lett Nagy-Britannia összes nyugat-afrikai birtokának kormány széke, ezt a pozíciót 1874-ig meg is tartotta. Később 1893-ban községként jegyezték be és csak 1961-ben lett az ország fővárosa. A város az ország kereskedelmi és közlekedési központja.

Népessége a 1950-es évekig 4-500 ezer fő körül mozgott mára több

5. kép

6. kép

A fák közel 70%-nak elvesztése miatt a város már most is negatív hatásokat tapasztal. 2017-ben több természeti katasztrófa is végigsöpört a területen, árvizek és földcsuszamlások, amik sajnos emberéleket is követeltek.

A változást Manja Kargbo és a városvezetés által irányított projekt hozta el. A "pay-to-grow" program a fák ültetésére fektette a hangsúlyt. Melyet modern eszközökkel digitálisan nyomonkövetnek. A közösségi elkötelezettség és az innovatív digitális eszközök ötvözésével olyan hatékony megoldással álltak elő, amely lehetővé teszi az urbanizáció és a természetvédelem fúzióját, valamint egy olyan modellt, amelyet más városok is használhatnak közösségeik megerősítésére.

A célja, hogy a városban élő emberek a közelebb érezzék magukat a természethez, hogy pozitív hatást gyakoroljon az ott élők mentális egészségére, és megteremti azt a lehetőséget, hogy egyszerűen élvezni lehessen a természet közelségét városi szituációkban.

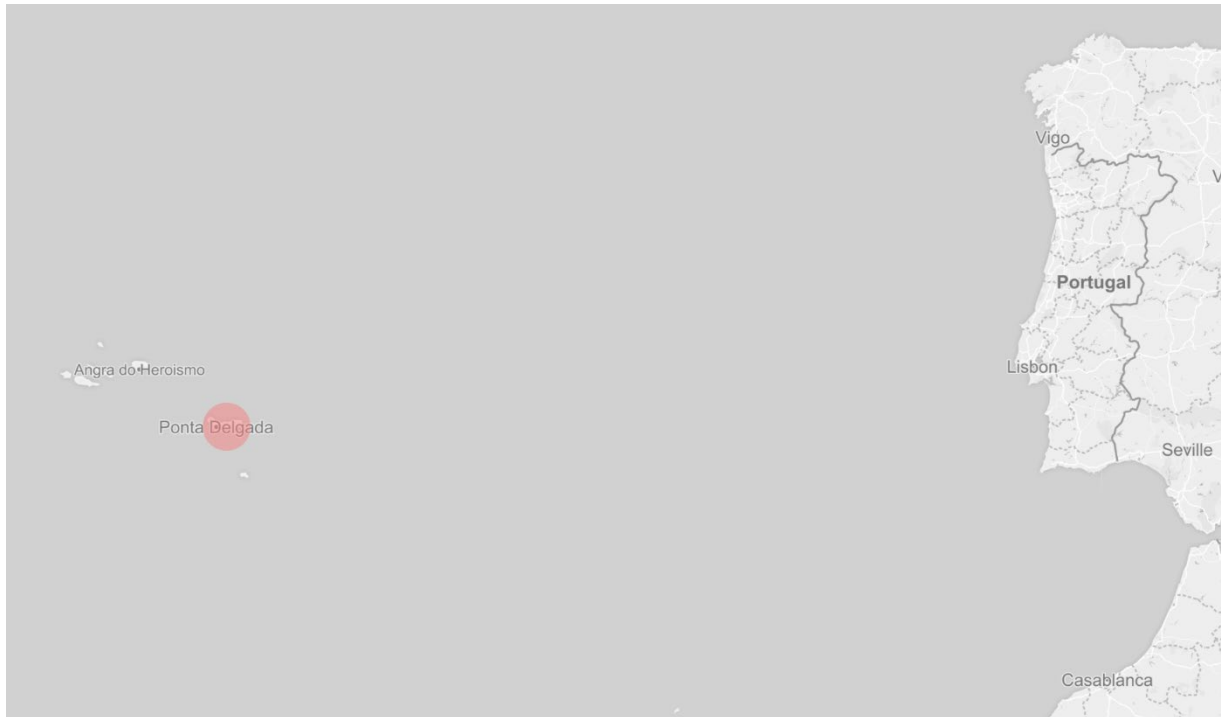
Ezt a projektet könnyen nevezhetjük biophilic akupunktúrának, mert a növényzettel próbál élhetőbb tereket létrehozni, ezzel rehabilitálva a várost és annak lakóit. Növeli a közterületek látogatottságát, kellemesebbé és hívogatóbbá téve azt. Lehetővé teszi a városi közösség mozgósítását: sokan támogatják és önkéntes munkájukkal segítik előre a kezdeményezést.

A kezdeményezés rendkívül sikeresnek bizonyul. Olyan modellt kínál, amit a hasonló problémákkal küzdő városok is képesek átvenni.

A város végső célja, hogy 2024-ig egymillió fát ültessenek.

KÖZÖSSÉGI ÖSSZEFOGÁS EGY UTCÁÉRT

A São Miguel sziget déli oldalán található Ponta Delgada városa. A kis község az Azori-szigetek fővárosa 1540 óta. 1839-ben súlyos katasztrófa érte, egy szökőár elmosta a város nagy részét, de sikeresen újjá építették. Enyhe éghajlata és buja növényzete ideális turisztikai üdülőhellyé tette. Gazdasági és kulturális központ, saját egyetemmel is rendelkezik.

7. kép

Ebben a városban minden évben megrendezésre kerül az úgynevezett Walk&Talk fesztivál. Ez egy művészeti, kulturális fesztiválsorozat. Városszerte rengeteg programot szerveznek, amit a

8. kép

helyiek és a turisták is előszeretettel látogatnak. A fesztivál különlegessége, hogy minden évben több, a helyi közösségek szükségleteit kielégítő projektet is megvalósítanak önkéntes és szakmai segítséggel. A város alapvetően szűk utcáin nagy mértékben nőtt a parkoló autók

száma és a szemtelés mértéke. A 2016-os fesztiválon azonban indult egy kezdeményezés egy utcában élő lakóközösség részéről, hogy visszaszerezzék az utca fizikai terét és egy vidám élhető közösségi teret hozzanak létre.

A Casa de Quarteirão utca Ponta Delgada-ban egy, a történelmi városközponthoz közeli környék. Kívül esik a kereskedelmi és turisztikai negyeden is. Az itteni nyilvános tereket teljesen ellepték a parkolók és az autók, ami miatt a mindennapi közlekedés nehezebb és az utcák látképén is sokat ront.

Az ötlet az volt, hogy újratelemessék a hagyományos azori házak intimitását. Három fő elemet dolgoztak ki, ebből kettő, új hívogató bejáratot hoz létre az utca két végén: az első egy pavilon, amely helyet biztosít az emberek számára, hogy összejöjjenek és rendezvényeket szervezzenek, a másik oldalon egy kisebb kapu jellegű építményt a tetején egy terasszal, a két elem között létrejött négyzetes térben a harmadik elem egy egyszerű pad.

Hangulatos és szokatlan kilátás nyílik így a kis utcára.

A programról a saját felhasználói döntöttek, és nyitott projektként fogták fel: a moduláris keretből összeállított egyszerű épületrendszer többféle konfigurációhoz és igényhez, valamint a közösség által kívánt tevékenységekhez igazítható és személyre szabható.

Az építményeket öt nap alatt építették, egy csoport lakossal együtt, a *Cryptomeria japonica*, a szigeten tenyésztő endemikus tűlevelű faj faanyagából.

Ez a megmozdulás jól tükrözi, hogy együtt élő közösségek aktív részvételével milyen gyors változást lehet elérni, helyi munkaerővel és alapanyagokkal.

9. kép

VÁROSI AKUPUNKTÚRÁK HÁLÓZATA

Mexikó fővárosa Mexikóváros (Ciudad de México, Distrito Federal). A spanyol hódítók 1521-ben alapították Mexikóvárost a lerombolt szigetfőváros, Tenochtitlán, az azték birodalom kulturális és politikai központja helyén. A nyugati félteke egyik legrégebbi folyamatosan lakott városi települése, és a világ egyik legnépesebb nagyvárosi területeként tartják számon. Különlegessége, hogy nagyváros léte ellenére nem folyóparton, hanem a Mexikó-völgynek vagy Mesa Centralnak nevezett szárazföldi medencében fekszik.

10. kép

A város karakterét nagyban befolyásolta a centralizmus. Régóta központja a politikának a vallásnak és a kereskedelemnek is. A történelem során a város folyamatosan vonzotta az embereket a környező területekről, akik munkát és megélhetést kerestek. De olyan okok is közrejátszanak, mint a közbiztonság vagy a szolgáltatások sokasága, az iskolák, kórházak, kormányzati szervek elérhetősége. Mexikóváros területe közel 1500 négyzetkilométer, ahol közel 9 millió ember él. Mexikóváros remek példa arra, hogy az apró változtatások sokasága milyen mértékben előre lendíti a város nagyobb mértékű fejlődését. A városban folyamatosan

11. kép

új színekkel teli gyalogátkelők és utcai festés jelenik meg, és jobb kivilágítást kapnak elhanyagolt területek.

2021-ben a városvezetés a fokozatosan javuló biztonság és közhangulat hatására egy nagyobb projekt megvalósításába is bele mert kezdeni. Egy kábelkocsis felvonórendszert hoztak létre, ami

alapjaiban megváltoztatta a tömegközlekedést a városban. Ez egy komplett akupunktúras kúrával hozható párhuzamba.

A város szegényebb és gazdagabb rétegei közötti határok elmosásának célja kezdett egyre kézzelfoghatóbban megvalósulni. A városi közlekedés korábban akár több órát is igénybe vett olyan esetekben amikor nagy távolságokra kellett utaznia az embereknek. A felvonórendszer ezt az időt töredékére csökkentette és a kapacitása is sokkal nagyobb lett, mint korábban. A külvárost a városközponttal összekötő „kábelbusz” olcsó közlekedési alternatívát kínál több millió munkásosztálybeli számára.

Az emberek mozgásának fejlődése könnyebbé tette a munkahelyekre való eljutást az emberek szívesebben utaznak nagy távolságokat és az utcák felfrissült színes festése és kivilágítása mentálisan is sokkal jobb közérzetet biztosít az emberek számára.

A kábelbusz olyannyira sikeres beavatkozás lett, hogy napjainkra már a harmadik vonal átadása van előkészületekben, ami 5,42 km hosszú lesz, 6 megállóhellyel rendelkezik majd, amiből 4 a közkedvelt Chapultepec-erdőben biztosítja a be- és leszállást az útvonalon. Ez mind a lakosok mind a turisták számára népszerű terület. 21 perc alatt ér el végállomástól végállomásig és a tervek szerint naponta 102000 utast szállítására lesz alkalmas. A projekt 2023 decemberében kerül átadásra.

CURITIBA

Curitiba Paraná estado állam fővárosa, Dél-Brazília. Curitiba 1940 óta gyors gazdasági és népességnövekedést mutat, a város kiterjedt megújuláson ment keresztül, amely magában foglalta új tavak és árvízvédelmi rendszerek, nagy parkok és egyéb szabadidős létesítmények létrehozását.

12. kép

Újrahasznosítási programokat, övezeti szabályozásokat és speciális autóbusz-szolgáltatásokat is bevezetett, amelyek a tiszta környezeti várostervezés modelljévé tették. A fejlesztés nagy része Jaime Lerner építész és mérnök irányítása alatt zajlott, aki három ciklust töltött be a város polgármestereként és két ciklusban az állam kormányzójaként.

Az ő vezetése alakult ki az a szemlélet, hogy a városi beavatkozásokat megvalósulása sokszor azon múlik milyen hamar tud reagálni és megvalósulni.

Curitibában 1974-ben kezdődött a projekt a tömegközlekedés megreformálására. Abban az időben 25000 napi utassal számoltak, ez 2007-re 2,2 millióra nőtt és azóta is növekszik. A rendszer lényege egy párhuzamos buszsáv volt, ami a főutak közepén kapott helyet egyfajta föld feletti metróként funkcionálva. A projekttel jelentős kapacitásnövekedést értek el rövid időn belül. A kezdeményezést követően 25 év kellett, mire más városok is átvették a modellt, például Bogota. A rendszert ma már több mint 83 nagyvárosban alkalmazzák. (BRT of Curitiba)

13. kép

14. kép

egy rendszer része, a tömegközlekedési csomópontok fontos helyszíne lett. Biztonságosabbá és kényelmesebbé tette az emberek számára a várakozást. Általában, ha buszmegállóról beszélünk, egy féltetővel fedett gyakorlatilag nyitott egy-két ülőhelyet magába foglaló várakozóhely képe van előttünk. Ezzel szemben curitibai megállók teljes védelmet nyújtanak a benne várakozók számára. A rendszer további pozitívuma, hogy már a buszra felszállás előtt tudnak jegyet venni az emberek ezekben a megállóban, akadálymentesen is megközelíthető és olyan városi csomópontokra helyezték el őket, hogy az átszállások a lehető legrövidebb időt vegyék igénybe.

„Nem az a fontos, hogy melyik rendszer a legjobb, hanem az, hogy, hogy kombináljuk őket úgy, hogy soha ne versenyezzenek ugyanabban a térben.” – Jaime Lerner

A tervezés időigényes folyamat. A városi térben gyorsan kell gondolkodni és gyorsan kell cselekedni. Mert nincs mindig időnk tervezni. A területen bekövetkezett nagy népességnövekedés miatt pár százezer emberről több mint 2 millióra nőtt azoknak a száma, akik napi szinten igénybe veszik a tömegközlekedést. A város válasza az első a maga nemében úttörő városi projekt, ami a buszok számára külön sávot biztosított biztonságos megállókkal, így olcsó és fenntartható felszíni metrórendszerre változtatva őket, olyan modellt hozott létre, ami nem csak költséghatékony volt és megoldotta Curitiba helyzetét, de egy olyan modellt hozott létre ami hosszútávon megváltoztatta a városfejlesztést.

WARWICK JUNCTION, ÚJRAPROGRAMOZÁS OKOSAN

15. kép

Durban városa Dél-Afrika keleti csücskén található. KwaZulu-Natal tartomány legnagyobb városa és Dél-Afrika fő tengeri kikötője. Az első világháború után hatalmas urbanizációs hullám kezdődött a területen és Durban egy primitív viktoriánus városból egy modern metropolisz lett. Ezt annak köszönheti, hogy az ömlesztett

nyersanyagok, beruházási javak és ipari berendezések jelentős konténerkikötője és belépési pontja lett. Ásványi anyagokat, szenet, cukrot és gabonát exportálnak, az olajat pedig finomítják és Johannesburg-ba szállítják. Népesége, 2001-ben 536 ezer fő volt, napjainkban több mint 4 millióan lakják.

A nagy népességnövekedés és az urbanizáció hatására, hatalmas építkezések indultak. Mára felhőkarcolók és ipari épületek tömege magasodik a térségben. A nagy épületek közül azonban sok olyan barnamezős terület van, ami elhanyagolódik és kihasználatlanná válik.

A Warwick Junction városmegújítási projekt egy épületegyüttes újra programozásáról szól a helyi kereskedők bevonásával.

A város elsődleges közlekedési csomópontjánál, a Warwick Junction területén egyfajta informális piac jött létre, amit az utcai kereskedők és árusok vettek birtokba. Egy rossz

16. kép

higiénijú és veszélyes milió kezdett kialakulni a piacon és környékén táptalajt adva az illegális tevékenységeknek és a bűnözésnek. Az erősödő erőszakos események nagy aggodalommal töltötték el a város vezetőségét. Mindenképp tenni kellett valamit, hogy a helyzet ne romoljon tovább.

17. kép

A városvezetés egy érdekes ötlettel állt elő. Ahelyett, hogy eltörölné ezt az informális piacot felismerték a potenciált a közösségben és úgy döntöttek, hogy együtt dolgoznak a kereskedőkkel és más érdekelt felekkel annak érdekében, hogy javítsanak a körülményeiken részvételen alapuló módon. Létrejött a kereskedők szövetsége az esernyőárusok utcai bizottságából, hogy így tárgyaljanak a szükségleteikről és a helyigényükről.

18. kép

19. kép

A városvezetés talált egy magas városi autópálya szakaszt, amit soha nem hasznosítottak és megállapodtak egy gyalogos híd építéséről és egy gyógynövénykereskedő piac létrehozásáról. Ezen felül, többcélú központokat is létrehoztak az utcai kereskedők számára, hogy üzleti tevékenységüket biztonságosan végezhesék, mindezt minimális bérleti megállapodás mellett. Létrehoztak egy szervezetet a viták rendezésére is, a Traders Against Crime néven.

A projekt megvalósítása óta markáns javulás jött létre a kereskedők között és a területen is. Biztonságosabb életkörülmények javítottak a közhangulaton és az egyszerűbb közlekedés megkönnyítette az ingázást. Az erőszakos halálesetek száma 1997 óta évi ötvenről 2002-ig lecsökkent évi hatra. A gyógynövénykereskedők éves forgalma pedig hatalmas növekedésnek indult. Jelentősen növelte a turizmust is és Durban egész területén közel 14000 új munkahely jött létre.

Azon túl, hogy a program során megfelelő élet- és munkakörülményeket hoztak létre a kereskedőknek, ez a kezdeményezés remek példája annak, hogy egy városi problémát gyorsan felismerve és megfelelően lereagálva nem csak megoldottak, de virágzó gazdasági elemmé alakítottak. Durban vezetése felismerte, hogy az utcai kereskedelem önmagában nem kifogásolható tevékenység és csak egy biztonságosabb térre van szükség, ami alacsony befektetéssel jár, de az eredménye jelentős.

ÖSSZEFOGLALÁS

Amikor a városok fenntarthatóságáról beszélünk akkor nem elég az zöld épületekben az új alapanyagokban és a megújuló energiaforrásokban gondolkodnunk. Ennél fontosabb a város koncepciója, a város designja és a városlakók jelentőségének szem előtt tartása. A városok akkor válnak élhető helyé, ha ezt a benne élő emberek is megerősítik. A globális délen feltörekvő urbanizáció nehézségei északon is ugyan olyan súllyal jelen lehetnek, csak észre kell venni őket és megkeresni a megfelelő válaszokat. A dolgozatban szereplő példák csupán töredékei azoknak, amit a déli városok évről évre alkalmaznak nagy hatékonysággal.

Minden esetben nagy hangsúlyt kapnak az emberi igények, a költséghatékonyság és a minél gyorsabb megvalósítás. Egy-egy nagyobb projekt megvalósítása nem tart tovább, mint 1-2 hónap, a kisebbeket pedig pár nap alatt is életre lehet kelteni. A költségvetés optimalizálása érdekében rendszeresen bevonják a közösségeket, akik örömmel önkénteskednek, ha a saját környezetük megújításáról van szó.

Ilyen módon kijelenthetjük, hogy a városi akupunktúrák körét tovább szélesítik a nem fizikai térben létrehozott, hanem az emberek közösségépítése céljából megrendezett programok. Olyan programok, amik közelebb hozzák az egyes társadalmi rétegeket vagy lakóközösségeket egymáshoz. Ez lehet akár termelői krumpliosztás egy lakótelepen, egy családinap pár sátorral, egy garázs vásár vagy ilyen például a korábban említett Walk&Talk ami éves rendszerességgel megrendezésre kerül az ott élők nagy örömeire. Az ilyen kezdeményezések eredményesen képesek növelni a közösségek aktivitását akár a legszegényebb területeken is. A programok olyan közös találkozási csomópontot hoznak létre térben és időben, amit semmilyen más eszközzel nem lehetne elérni. Fontos, hogy ennek a jelentőségét szem előtt tartva is vizsgáljuk a kis városi beavatkozásokat. Egy-egy projekt elhalása vagy megmaradása múlhat azon, hogy mennyire érzi az ott élő közösség a magáénak, mennyire vannak bevonva a folyamatokba és mennyire figyel a városvezetés arra, hogy mik is az ő igényeik pontosan.

A durbani példa is jól mutatja, hogy az igények kielégítése és a megfelelő jogi (kézzel nem fogható) infrastruktúra megteremtése milyen nagy mértékben változtatta meg az utcai árusok helyzetét. A városvezetés és az építészek feladata, a folyamatos fejlesztéseken túl, kutatni és időben észrevenni a kiaknázatlan területekben és embercsoportokban rejlő potenciált. Ha a

városokban, a kis beavatkozások folyamatossá válnának, az előrevetítené a nagy léptékű változtatások csökkenő igényét. Az akupunktúra célja is az, hogy az apró hatások összessége az egész testre kihat.

Az apró beavatkozások segítenek a költséghatékony működés fenntartásában és megmutatják azt is, hogy mire kell nagyobb összegeket összpontosítani. Például Mexikóvárosban először a nyomornegyedek és az elmaradott területek köztereinek felújítására helyezték a hangsúly a közbiztonság növelés érdekében, így létrehoztak egy olyan biztonságos környezetet, amibe később gond nélkül bele lehetett helyezni a második legfontosabb igényt kielégítő nagyobb infrastruktúrát a „cablebus” új tömegközlekedési formájában.

Összességében elmondható, hogy az globális észak városainak egy-egy felmerülő probléma esetén érdemes a globális dél megoldásait tanulmányozniuk, abból inspirációt meríteniük, hogy a városok élhetőek és fenntarthatók maradhassanak és azokká váljanak.

Internetes források:

Mezzo Atelier: Casa do Quarteirã, orizzontale.org, Publikálva: 2016,

https://www.orizzontale.org/en/portfolio_page/casa-do-quarteirao/

[utoljára megtekintve: 2023.11.01.]

Prins, N.: Urban acupuncture: Creating a method to strategically apply and design small scale interventions, repository.tudelft.nl, Publikálva: 2013.06.25.

<https://repository.tudelft.nl/islandora/object/uuid:5192eac2-5db5-4d95-905c-99b605b71855>

[utoljára megtekintve: 2023.10.30.]

Laura Puttkamer: Can urban acupuncture heal us?, worldoftopia.com, Publikálva: 2022.08.16.

<https://worldoftopia.com/urban-acupuncture-9-cities/>

[utoljára megtekintve: 2023.10.31.]

Szerző ismeretlen: Casa do Quarteirão, andafala.org, Publikálva: 2016

https://andafala.org/Walktalkazores/Programa/Casa_do_Quarteirao?site=walktalk&Edicao=2016

[utoljára megtekintve: 2023.11.01.]

Jeff Wallenfeldt: Ponta Delgada, britannica.com,

<https://www.britannica.com/place/Ponta-Delgada>

[utoljára megtekintve: 2023.11.01.]

Carlos Rincón Mautner: Mexico City, britannica.com,

<https://www.britannica.com/place/Mexico-City/Metamorphosis-into-megalopolis>

[utoljára megtekintve: 2023.11.01.]

Adam Augustyn: Durban, britannica.com,

<https://www.britannica.com/place/Durban>

[utoljára megtekintve: 2023.11.01.]

Szerző ismeretlen: doppelmayr.com, Publikálva: 2023,

https://www.doppelmayr.com/en/news-en/cablebus_linea_3

[utoljára megtekintve: 2023. 11.01.]

John Martín Cullell: Iztapalapa: a round trip in Latin America's longest cable car elpais.com, Publikálva: 2021.08.18.

<https://english.elpais.com/usa/2021-08-18/iztapalapa-a-round-trip-in-latin-americas-longest-cable-car.html>

[utoljára megtekintve: 2023.11.01.]

Adam Augustyn: Curitiba

<https://www.britannica.com/place/Curitiba>

[utoljára megtekintve: 2023.11.02.]

Szerző ismeretlen:

https://www.domusweb.it/en/news/2016/11/21/casa_do_quarteirao_orizzontale.html

[utoljára megtekintve: 2023.11.01.]

C40 CITIES: FREETOWN THE TREETOWN, earthshotprize.org, Publikálva: 2023,

<https://earthshotprize.org/winners-finalists/freetown-the-treetown>

[utoljára megtekintve: 2023.11.01.]

UN-Habitat: Global Public Space Toolkit: From Global Principles to Local Policies and Practice, unhabitat.org, Publikálva: 2023

<https://unhabitat.org/global-public-space-toolkit-from-global-principles-to-local-policies-and-practice>

[utoljára megtekintve: 2023.11.01.]

Jolma Architects: Pocket Parks as Urban Acupuncture, land8.com, Publikálva: 2018.11.06.

<https://land8.com/pocket-parks-as-urban-acupuncture/>

[utoljára megtekintve: 2023.11.01.]

Lars Fieberg: Innovative Solutions for Public Transport; Curitiba, Brazil,

<chrome-extension://efaidnbnmnibpcjpcglclefindmkaj/https://p2infohouse.org/ref/40/39732.pdf>

[utoljára megtekintve: 2023.11.02.]

Kép és ábrajegyzék

(maphub minden képhez külön + saját kép photoshoppal kivéve azt a párat ami nem az!)

1. kép Urban acupuncture illusztráció: <https://land8.com/pocket-parks-as-urban-acupuncture/>
2. kép Globális dél illusztráció: https://en.m.wikipedia.org/wiki/File:Global_North_and_Global_South.svg
3. kép Casa de Quarteirão utca: https://www.orizzontale.org/en/portfolio_page/casa-do-quarteirao/
4. kép Saját Photoshop szerkesztés

5. kép Saját Photoshop szerkesztés
6. kép Freetown the Treetown: <https://www.transformfreetown.org/initiatives/project-one-8xtt2>
7. kép Saját Photoshop szerkesztés
8. kép Saját Photoshop szerkesztés
9. kép Casa de Quarteirão utca: https://www.orizzontale.org/en/portfolio_page/casa-do-quarteirao/
10. kép Saját Photoshop szerkesztés
11. kép The Yucatan Times: <https://www.theyucatanimes.com/2021/07/on-sunday-july-11th-mexico-citys-mayor-claudia-sheinbaum-inaugurated-the-first-leg-of-citys-cablebus-cable-line-which-marks-the-latest-chapter-in-latin-america/>
12. kép Saját Photoshop szerkesztés
13. kép Lars Fieberg: Innovative Solutions for Public Transport; Curitiba, Brazil, <chrome-extension://efaidnbmninnibpcapjpcglclefindmkaj/https://p2infohouse.org/ref/40/39732.pdf>
14. kép kenchucuritiba.weebly.com: <https://kenchucuritiba.weebly.com/bus-system.html>
15. kép Saját Photoshop szerkesztés
16. kép pandev.co.za: <https://pandev.co.za/portfolio/santafe-street/>
17. kép Misiwe Maphumulo és Sarah Heneck: Impact of the pandemic on informal workers in Durban: Stories from the street, <https://aet.org.za/impact-of-the-pandemic-on-informal-workers-in-durban-stories-from-the-street/>
18. kép Anne Maassen és Madeleine Galvin: In Durban, Informal Workers Design Marketplaces Instead of Getting Displaced by Them, <https://thecityfix.com/blog/in-durban-informal-workers-design-marketplaces-instead-of-getting-displaced-by-them-anne-maassen-madeleine-galvin/>
19. kép Street trade at warwick junction, <https://thecityateyelevel.com/stories/street-trade-at-warwick-junction/>